

promovendi aditum præclusisse, cum id etiam ad consequentiam trahi prohibeat, quod per necessitatem innuit prioribus temporibus esse factum, licet nihil amplius quam necessitas dispensationem ad dispensationem inducat. Præterea electionem talium innuit nullam esse, dum in penam statuit eligentium, ut tunc novum eligendi se potestate privatos, quod nihil esset, nisi tunc occurreret electio faciendæ: quod fieri non posset prior electione seu nominatione durante: ex quo patet electionem ejusmodi per ipsum canonem irritatam.)

[3 Sed ea tantum fuit mens ipsius, ut quis ex eo, quod aliquando ex dispensatione pro necessitate ipsius temporis factum fuerat, quidam gratiam in licentiam extendentes, & inde sumentes exemplum, se licite credebant eligere tales, & indifferenter hujusmodi eligebant, cum talia fieri prohiberet, unde gravem electoribus penam infixit. Deliberavimus tamen cum fratribus nostris, utrum in tali casu, & cum tali persona deberemus misericorditer dispensare, vel juris potius servare rigorem. Invenimus enim a bon. mem. Urbano PP. p. nostro in casu multo difficiliore cum Cenoman. electo dispensatum, qui fuerat filius Sacerdotis, & Legionen. Episcopo, qui post consecrationem suam humiliter fuerat, & sponte confessus, quod fuisset ex matre non legitima procreatus, quam pater vivente uxore propria cognovisset. Sed Urbanus idem inibuit, ne id quasi pro regula in posterum ad consequentiam traheretur. Videbatur enim, quod cum illegitime natis fuisset aliquandiu dispensatum, & ex certa causa forsitan in posterum dispensandum, in hoc casu celerius deberet dispensatio indulgeri, illi persone videlicet, quæ minus imperfectionis, plus perfectionis habebat.]

CAP. XXI.

Non possunt electores in præjudicium electi compromittere: sed si consenserit electioni suæ, vel consentire velit, non obstante laudo in contrarium lato, est confirmandus, si aliud canonicum sibi non obstat, licet non sit de gremio illius Ecclesiæ, quamcumque ob causam a majori parte fuerit appellatum: & in hoc ultimo est iste textus multum notabilis.

Idem Genuensi a Archiepiscopo, & Placentino, & Bobien. Episc. (an. 1200. in Ligur.)

III. CUM b inter Canonicos Saonen. super electione Pontificis questio verteretur, ad sedem Apostolicam S. Subdiac. Saonen. & I. procurator Capituli accesserunt: [& infra. 1] Proposuit autem procurator prædictus, quod singuli requisiti communi assensu in Hasten. præpositum (excepto prædicto Subdiacono) convenerunt: quo in sua duritia permanente, aliorum consensus redactus fuit in scriptum publicum consequenter. Cæterum pro parte altera fuit propositum ex adverso, quod cum septem c essent Canonici Saonenf. in Capitulum se receperunt, de futura electione Pontificis tractaturi: sed Archidiacono, Archipresbytero, & Præposito dictum Hasten. Præpositum nominantibus, fuit a præfato S. obvium, asserente ipsum morbo epileptico laborare, pro quo alia vice tanquam inhabilis fuerat recusatus: nec ad aliam Ecclesiam debere fieri transitum, donec reperiret idoneus in Ecclesia Saonenf.: [& infra. 2] [Post hæc Archipresbyter] pro parte altera de rato (ut dicebat) literis præmunitus, ipse vero S. pro parte sua in Mediolanen. Archiepiscopum compromittere curaverunt d, qui Magistrum G. Modicen. Canonicum eis dedit in Episcopum, & etiam confirmavit: [& inf.] Disc. v. mandamus, quatenus, cum consistet electionem de Præposito memorato a majori, & saniori parte Capituli celebratam fuisse, publicatam etiam, & subscriptam: si dictus Præpositus eidem electioni consenserit,

a Januensi Archiepiscopo, in aliquot antiquis, Placentino & Rapiensi Episcopis. Al. pro Bob. Bononiensi. b Cap. 6. eod. tit. in 3. compil. c In aliquot vetustis, quod cum essent Canonici septem Saonen. qui se in Capitulo receperunt, de futura, &c. d Similis text. est in c. contingit: & ibi Innoc. hoc tit. Specul. in tit. de arbit. §. restat. ver. item de sentent. & ver. sed nunquid Clericus.

ut per mutuum consensum eligentium, & electi quasi conjugale vinculum spiritualiter sit contractum: nisi sufficienter sit ostensum, eundem morbo epileptico laborare (super quo contra ipsum dicitur appellatum) vos non obstante appellationis objectu, si qua ex aliis causis superius memoratis proponitur interposita (cum eas frivolas reputemus) electionem confirmetis ipsius, non obstante, quod post talem electionem a præfato Archiepiscopo proponitur esse factum, etiam si a partibus in eum fuerit compromissum: cum electores a tali electione sic resilire nequiverint. Quod si electores illius non compromiserint in Archiepiscopum memoratum, etiam si dictus Præpositus nondum electioni de se factæ consenserit, et tamen consentire volente (dummodo a morbo sit immunis objecto) vos electionem ipsius nihilominus confirmetis.

[1 Quibus ven. F. N. Albanen. Episcopum, & Dil. fl. n. A. tit. S. Marini Presbyterum Cardin. dedimus auditores, in quorum presentia.]

[2 Sed præpositus Saonen. spreto appellacionibus interpositis præpositum Hasten. elegit, objicente adversa parte, quod hujusmodi electio propter appellaciones interpositas, & alia etiam obstacula non teneret. & infra. Sed & civitatem idem Præpositus, & alii omnes egressi, exceptis Presbytero, & Subdiac. sepe dictis, secum Capituli sigillum ignoratibus eis detulerunt, & ad Mediolanensem Archiepiscopum accedentes petierunt electionem, quam fecerunt confirmari, licet a solo Præposito, & post appellacionem facta fuisset: sed quoniam indebitus electionis processum ante Archiepiscopo innovaverat, petitioni eorum non annuens, quandam de fratribus suis ad investigandum electionis processum Saonenf. direxit: sed cum reter coram eo producerentur, & postularotur, ut in nuntium ipsum pariter procurarent: pars adversa jam dictum Archiepiscopum, altera sedem Apostolicam invocavit: sed cum ad mandatum nuntii partes Mediolanum ivissent Apostolus petivisset, ab Archiepiscopo, ut ad pacem redirent, fuerunt monita diligenter, & cuius arbitrio præpositus Saon. se velle stare constanter asseruit, si & hoc ipsum pars faceret adversa, quod deliberato consilio præfatus Subdiac. repromisit. Post hoc reversi ad propria, & demum ab Archiepiscopo evocati, Præpositus.

CAP. XXII.

Electus a majori, & saniori parte Capituli, si est & erit idoneus tempore electionis, confirmabitur: si autem erit indignus in ordinibus, scientia, vel ætate, & fuit scienter electus, electus a minori parte, si est dignus, confirmabitur.

Idem Prænestino Episcopo a, Apostolice sedis Legato.

(an. 1202. in Germaniam.)

Udum b ad audientiam nostram questione perlata, quod vacante Præpositura c Colocen. Ecclesiæ, in duo se vota eligentium divisissent, causam iudicibus duximus committendam: [& infra. 1] Ipsi vero partes ad suam præsentiam convocarunt, receperunt testes, examinauerunt eligentium conscientias, audiverunt allegationes utrinque. Et quoniam Præpositus sancti Gregorii eorum sententiæ se asseruit nolle stare, processum ad sedem Apostolicam destinavit d: [& infra.] Cumque nuntii Præpositi sanctorum Apostolorum statuto termino ad præsentiam nostram accessissent, Præpositus sancti Gregorii nec venit, nec pro e se misit idoneum responsum: [& infra.] Gestis igitur iudicium diligenter inspectis, invenimus, quod pro Præposito sanctorum Apostolorum auctoritas, pro Præpo-

a Hæc postrema verba desunt in 3. compil. b Cap. 7. eod. tit. in 3. comdil. c Colonienf. in omnibus manuscr. & nonnullis impressis. d Quoniam idem mandavit Papa, quod si altera pars nolle, quod ipsi iudices causam terminarent, causam instruatam remitterent ad ipsum: alia non fuisset eis licitum recurre. e Hæc verba, pro se, desunt in antiquis.

Præposito vero sancti Georgii numerus eligentium faciebat, cum primus a quatuordecim, tum personis, tum Canonicis, qui alios dignitate, ætate, & tempore a præcedebat: secundus vero a viginti quatuor fuisset electus: [& infra. 2] Cum autem allegationes pro eodem Præposito sancti Georgii coram iudicibus ipsis propositæ nobis non fuerint præsentatæ, propter quod non potuimus scire per nos, quid objecerit, vel quid responderit ad objecta, sicque causa remissa non fuit sufficienter instructa, ad definitivam sententiam non duximus procedendum, sed decisionem causæ ipsius iudicibus commissimus sub hac forma, ut si vel notorium b esset, vel per ea, quæ jam dicta erant, constaret, quod Præpositus S. Georgii electionis tempore pateretur, vel in ordinibus, vel in scientia, vel in ætate, defectum, qui eum juxta canonum sanctiones c impediret ad hujusmodi officium promoveri: ei (non obstante ipsius absentia corporali) silentium imponentes, Præposito sanctorum Apostolorum Præposituram adjudicarent eandem: alioquin (cum in eum non solum plures, sed duæ pene partes conveniret, & impedimentis cessantibus appareat, quod eum bono zelo eligerint.) Præpositi sanctorum Apostolorum electione cassata, electionem confirmarent ipsius, & ei facerent tanquam Præposito responderi.

[1 Ut auditis, quæ proponerentur hinc inde, si de partium procederet voluntate, definitivam sententiam promulgarem: alioquin causam sufficienter instructam ad nostram remitterem audientiam, auct. Ap. statuentes partibus terminum competentem, quo per se, vel per idoneos responsales ad sed. Ap. accederent sententiam recepturam.]

[2 Objiciebatur autem Præposito S. Georgii minor scientia, defectus ætatis, & quod in minoribus erat ordinibus constitutus. Unde cum præpositura illi esset Archidiaconatus annexus, nondum erat ei dignitas conferenda, ratione cuius cogebatur infra præfixum a canonicis spatium in Diaconum promoveri. Proponebatur autem pro altero, quod erat vir ætate, scientia, & moribus commendatus. Unde meliori ducti zelo propter hoc electores ipsius in eum se confessi fuerant convenisse: nec solum sui, sed etiam quidam alterius electores eum prudentiorem esse præsertim in spiritualibus asserunt, quamvis alium magis visum circa temporalia maxime propter potentiam fuerint protestati.]

CAP. XXIII.

Recipientes postularum ad Ecclesiam tanquam institutum, vel administratorem, ante admissionem postulationis a superiore factam, privati sunt potestate eligendi, & ad alios, licet pauciores, devolvitur potestas eligendi: & si omnes privati sunt, devolvitur ad Papam in Ecclesiis cathedralibus. h. d. secundum principalem intellectum, qui magis congruit literæ.

Idem Canonicis Moguntinensibus. (an. 1202.)

Bona d memoria Moguntinensi Archiepiscopo viam universæ carnis ingresso, & quibusdam petentibus Vormaciensem Episcopum, quibusdam vero Archiepiscopum vestrum, tunc Præpositum sancti Petri Moguntinensis, sibi eligentibus in pastorem: Prænestino Episcopo a sede Apostolica Legato dedimus in mandatis, ut si eundem Episcopum, quoad temporalia, vel spiritualia accepisset constaret Ecclesiam Moguntinensem, vel ministrasse in temporalibus, aut spiritualibus in eadem: postulationem factam de ipso nuntiaret irritam: [& infra. 1] Deinde inquireret de ipsius electione Archiepiscopi veritatem, & si ei de vi, quam ipse & sui metuebant, constaret, (eo non obstante, quod post appellationem ad nos interpositam, fuerat in ipsius electione processum, cum alii, qui appellationi ad nos interpositæ, ne sine ipso, ac sociis ejus haberent in electione processum, non duxerint deferendum, uti contra ipsum hac exceptione non

a Iste textus quotidie ad hoc allegatur, quod socius dignitate, ætate, & receptionis tempore socium præcedit: glossa in vers. contra majores. c. lex. dist. 2. b vide l. 1. cum gloss. C. qui & ad vers. quos. c Canonice sanctiones. d Cap. 8. eod. tit. in 3. compil. Tom. II.

possent, quia frustra legis auxilium invocat, qui committit in legem a: unde nec ab eis posse objici videbatur, quod idem esset a paucioribus secundum eorum assertionem electus, cum ipsi appellationem ad nos legitime interpositam contemnerent, & præter licentiam nostram recipientes Episcopum memoratum, reddiderint se indignos) electionem Archiepiscopi confirmaret: [& infra. 2] Licet autem essent notoria, quæ contra dictum Vormaciensem Episcopum, & ejus fautores fuerant objecta: prædictus tamen Legatus ad majorem cautelam multos testes recepit ex ipsius Archiepiscopi parte productos. Unde ipse juxta mandati nostri tenorem procedens, postulationem factam de Vormacienfi cassavit, & electionem Archiepiscopi memorati (quamvis a paucissimis electoribus) curavit auctoritate Apostolica confirmare, ipsumque ordinavit in Presbyterum: & tandem in Archiepiscopum consecravit: [& infra. 3] Contra Legati vero processum hoc facere videbatur, quod non citatis Vormacienfi Episcopo, & ejus fautoribus, processisset. Porro excessus notorius examinatione non indiget b: & pro his, quæ a iudice sunt acta, præsumitur, quod omnia rite fuerint celebrata: quamvis & quod citati non fuerint, non posset de facili comprobari; quia negantis factum, per rerum naturam nulla est directa c probatio: cum etsi quilibet de se posset asserere, quod ad eum citatio minime pervenisset, singuli tamen vestrum essent in suo testimonio singulares. Ad ipsum quoque Legatum, si voluissent, secure potuissent procuratorem idoneum destinare, sicut nuntium destinarent: [& infra. 4] Nos igitur, etsi propter auctoritatem iudicialiæ præsumamus pro his, quæ acta sunt a Legato, illi tamen plus innitimus rationi, quod adversarii Archiepiscopi, ex tribus causis prædictis, se usque adeo reddiderunt indignos, quod contra eum non debebant audiri: unde quod de ipso factum fuerat, non poterat impediri per eos: quia etiam si electores ejusdem partis pariter deliquissent, ut se reddidissent indignos, ad nos devoluta fuisset hac vice ordinatio Ecclesiæ Moguntinensis: quare dictum Archiepiscopum sine juris injuria potuissimus eidem Ecclesiæ præficere in pastorem. Super his d vero, habito diligenti tractatu, cassationem postulationis factæ de Vormacienfi Episcopo ratam habemus, electionem memorati c Archiepiscopi confirmantes.

[1 De gratia nostra concedens eid. ut Vormacienf. sibi Ecclesiam retineret. Nam de jure communi, quia præter auct. nostram transire præsumpsit, utraque erat spoliandus, ut ea careret, quam cupivit avare, & ea, quam superbe despexit: quod si parere contemneret, utraque ipsum Ecclesia denunciarer auct. nostra privatam.]

[2 Quod si nec recepisset prædictam Ecclesiam quoad spiritualia, vel temporalia, nec in temporalibus, vel spiritualibus ministrasse constaret Episcopum memoratum, idem Legatus audiret, quæ super postulatione ipsius, & electione Archiepiscopi proponerentur, & hinc inde testes utriusque partis reciperet, & eorum depositionibus publicatis usque ad calculum definitivæ sententiæ procedens, gesta omnia sub sigillo suo ad nostram præsentiam destinaret, statuens partibus terminum competentem, quo Apostolice se conspectui præsentarent, sententiam recepturam.]

[3 Ipse autem ad nostram præsentiam accedens, humiliter postulavit, ut pallium sibi, videlicet in signum Pontifical. officii de consueta sed. Apost. benevolentia conferremus. Verum quidam simplex nuntius ab adversariis ejus ad sed. Ap. destinatus ex eorum parte aper-

a Concor. text. in l. auxilium. ff. de minor. & in l. fn. §. s. s. vero postquam. C. de jur. delib. b Vide l. si vero. §. qui pro rei. cam gl. in vers. evidentissime. ff. qui sari. cog. & l. ea quidem. C. de accus. c Distio. directa, deest in antiquis. vide l. avar. C. de probation. 6. q. ult. actor. & c. 1. quoniam. Infra de probat. d ob ergo. e Vox, nsmarati, deest in antiquis.

apertas nobis cum sigillo pendente literas presentavit, per quas idem Canonici significabant, quod predictus Legatus pecunia corruptus iniquam sententiam protulisset. Addebant etiam, quod Moguntini crues pariter iuraverant, quod nunquam eum reciperent in Archiepiscopum, & quod universi Clerici paucis exceptis suo favorebant electo. Cum autem super his copissemus deliberare cum fratribus nostris, electioni Archiepiscopi duo videbantur obflare, videlicet quod a paucissimis, & post interpositam app. ad sed. Apostol. a seipso dicebatur electus. Nam cum postulatio Vuormaciens. Episcopi fuit precedentis app. ratione cassata, Archiepiscopi electio debebat etiam ex eadem causa cassari. Sed contra, sicut superius est expressum, qui ante in appellationem deliquerat, appellationem contra eundem Archiepiscopum non poterat allegare. Poterat quoque dici, quod etsi post appellationem, non tamen contra formam appellationis fuisse electus Archiepiscopus sepe dictus, cum appellaverit sub hac forma, ne Canonici Moguntia residentes, sine ipso, ac sociis suis haberent in electione processum. Nec nocet, quod posset ex parte altera replicari, quia nec ipse, nec socii sui debuerant procedere sine ipso: quia ipsi app. apud nos interpositam contemnendo, reddiderant se indignos, & abusi fuerant iure suo. Unde cum in Lateranens. Concilio de his, qui quasdam personas inhibitas eligunt, sit statutum, ut eligendi tunc potestate privatos, & ab Ecclesiasticis beneficiis triennio moverint se suspensos, illis pro longe majori delicto tanquam indignis ab electionis potestate cadentibus, penes eundem, ac socios tantum jus remanserit eligendi: quare si multo pauciores in ipsum, quam in alium convenissent, intelligendum est tamen, quod omnes, qui tunc eligere poterant, elegerunt eundem.]

[4 Quomodo ex ipsorum ad nos directis literis comprobatur, qui secure ad eundem Legatum accessit, & ad propria remeavit, cum & ipse Legatus paratus fuerit securitatem omnimodam providere. Nec obest, quod idem nuntius dicitur appellasse, cum appellationi renuntiaverit, & in commissione nostra, quam pars reportavit utraque, obstaculum fuisse appellationis remotum. Sed nec apparebat etiam, quod contra factum Legati aliquid posset objicere ac probare, cum non procurator sufficiens, sed simplex ad nos contra eundem Archiepiscopum fuisse nuntias destinatus.]

CAP. XXIV.

Sufficit electo ad obtinendum, docere eligentem fuisse in quasi possessione tempore electionis, licet non probet, quod proprietatis iuris eligendi ad illum pertineret.

Idem Innoc. III. Clericis sancte Agathes. (an. 1203. Romae.) Querelam a, quam G. tituli sancti Vitalis Presbyter Cardin. per Oeconomum Ecclesie vestre, cujus idem Cardin. est gubernator, contra P. Presbyterum Ecclesie sancti Salvatoris, super Ecclesia ipsa proposuit, C. b. Papa p. n. nobis in minori officio constitutis audiendam commisit. Petebat igitur Oeconomus prefatum P. ab Ecclesia sancti Salvatoris (quam in praedictum vestre Ecclesie, ac injuriam Cardinalis praedicti occupare praesumpserat) removeri, cum ipsa Ecclesia pertineat ad Ecclesiam sancte Agathes pleno jure; petens pensionem sexdecim denariorum Papien. debitam Ecclesie sancte Agathes, pro eadem Ecclesia de Thermis, sibi restitui, de novo subtractam. Praedictus vero P. respondebat, quod ipse nullam injuriam introgaverat Cardinali, nec in praedictum Ecclesie vestre receperat dictam Ecclesiam, cum haec ad illam nullo jure pertineat, nec aliquam sibi debeat e redere pensionem: sed ipse per electionem populi, ad quem de antiqua consuetudine d. pertinet electio e, a Cardinali sancte Sufannae (cui eadem Ecclesia, tanquam capella suo titulo, in spiritualibus est subjecta) canonice fuerat institutus: (&

a Cap. 9. eod. tit. in 3. compil. & pro intellectu vide Mattheum de Affid. decif. 395. b Celestinus Pape praedec. nosser. c al. debebat. d vide l. 2. & ibi Bart. C. que sit long. conf. & in authent. hoc jus porrectum. C. de sac. Eccl. gl. in l. rem novam. C. de jud. e Dicitio, electio, deest in antiquis cod.

infra. 1) Nos igitur rationibus utriusque partis auditis, dictum P. ab impetitione Oeconomi vestri, super electione ac institutione de se facta in Ecclesia sancti Salvatoris absolvimus, & super his praefato Oeconomus silentium duximus imponendum, cum nobis constiterit, quod populus in quasi possessione praesentandi Clericum existeret, quando ipsum Presbyterum ad illam elegit, & Ecclesia eadem spectat ad titulum sancte Sufannae in spiritualibus pleno jure, salva quaestione super jure patronatus inter Ecclesiam vestram, & populum saepe dictae Ecclesie sancti Salvatoris. Quia vero fuit liquido comprobatum, quod pensio sexdecim denariorum Papiensis monetae, fuerit Clericis Ecclesie vestrae, pro Ecclesia sancti Salvatoris de a Thermis, annuatim per multa tempora perfoluta, sed de novo subtracta, nos in eundem statum percipiendi hujusmodi de Ecclesia sancti Salvatoris de Thermis, Ecclesiam vestram decernimus reducendam: & ad solutionem pensionis subtractae condemnamus Presbyterum antedictum, salva quaestione proprietatis inter Ecclesias memoratas.

[1 Cumque ad suam assertionem probandam utraque pars multoties testes produxisset, nos illos recepimus, & examinavimus diligenter, quorum depositionibus publicatis disputationem audivimus super illis: sed antequam hujusmodi controversia finiret accipere potuisset, praefatus Praed. n. debitum carnis exolvit, deinde tamen a nobis utraque pars cum instantia postulavit, ut causam ipsam decidere dignemur.]

CAP. XXV.

Eligentes scienter indignum privati sunt potestate eligendi in electione, qua primo occurrit facienda.

Idem. (circa an. 1204.)

Cum b Vintonensis Ecclesia pastore vacaret, Archidiaconus cum suis fautoribus Salubriensem, (Salesbriensem) Decanum, Prior vero, & complices ejus Praecentorem Linconensem in Episcopum elegerunt: (& infra.) Licet igitur omaes in communi de facienda electione tractaverint, quia tamen nequiverunt esse concordēs, infecto negotio ad nos habuere recursum: & hi quidem, qui Praecentorem elegerant, asserunt, quod illi, qui Decanum elegerant, eligendi erant potestate privati, pro illa maxime causa, quod hominem non legitime natum scienter eligere praesumpserunt: unde secundum c Lateranense Concilium & eligendi hac vice perdidit potestatem, & per triennium Ecclesiasticis beneficiis carere debebant. Illi vero taliter respondebant, quod licet is, quem elegerant, fuisset minus legitime natus, per gratiam tamen Apostolicae sedis legitime promeruit, & hoc asserunt se legitime probatos. Nos igitur attendentes, quod d. isti post primam electionem admiserant illos ad celebrandam secundam, & quod decretum memorati Concilii decrevit, hujusmodi praesumptores una vice duntaxat eligendi potestate privatos e, quoniam electio, quam coram nobis celebrare volebant, non jam secunda, sed tertia concurrebat: ad eligendum illos censuimus admittendos.

CAP. XXVI.

Eligens scienter indignum in Episcopum, est ob hoc suspensus a beneficiis Ecclesie per triennium, nec potest interim ad dignitatem illius eligi, vel assumi.

Idem Abbati Cisterciens. R. & P. Monachis Fomis Frigidi. f (an. 1205. Roma in Galliam.)

Pet inquisitionem g, quam de mandato nostro fecistis super statu Episcopatus, & Episcopi h Tholosani, per-

a In quibusdam antiquis, de terminis. b cap. 10. eod. tit. in 3. compil. c Sub Innocent. III. cap. 25. d In C. Barbara ita: quod isti, qui elegerunt praecentorem post primam, & c. e Vide l. 2. cum not. per Bart. ff. de excus. mu. & l. 2. & l. servi. ff. de op. legat. f al. Castrensis. & Fomis Frigidi Ap. S. L. g c. 11. eod. tit. in 3. compil. h al. Tholosanensi.

spicaciter intelleximus, quod Mascaron. cancellarius juratus asseruit, se scivisse pro certo R. olim Tholosanum Episcopum, & amicos ipsius ante suam electionem habuisse colloquium cum quibusdam Canonici nominatim expressis, eoque sollicitasse precibus, ut ipsum eligerent in Episcopum: seque vidisse pariter & audivisse, quando praedictus Episcopus recognovit in quorundam Canonico praesentia, se Canonici illis, qui adversari fuerant suae primae electioni, jurasse, credens pro certo, quod juramentum illud illicitum fuit, & praestitum, ut idem R. eligeretur ex pacto, & quod ipsemet a post electionem ipsam cassatam, domum Episcopalem ejus nomine detinebat, recipiens quosdam reditus, & proventus, quos de ipsius conscientia & consensu in eisdem negotiis expendebat. Cum igitur talem scienter in Episcopum eligendo (sicut ipse suo juramento firmavit) Ecclesiasticis beneficiis reddiderit se indignum, grave gerimus, & molestum, quod Tholosano Praeposito in Episcopum Convenarum electo, idem Mascaron. in Praepositum dicitur substitutus. Quocirca mandamus, quatenus eundem ab officio Praepositurae penitus amoventes, faciatis virum idoneum ad officium illud assumi.

CAP. XXVII.

Si non professus eligatur ad regimen Ecclesie regularis, cassatur electio, consuetudine in contrarium non obstante.

Idem Priori sancti Frigidiani G. & G. b Canonici Lucanenstus. (an. 1205. Roma in Etrur.)

Cum causam c, quae inter Bonum Presbyterum, & Brunum Canonicum sancti Petri Lucanenstis vertitur super eo, quod dictus Presbyter Bonus a majori parte Canonico eisdem Ecclesie (praedicti B. & quodam alio contradicentibus) in Priorem (sicut dicitur) est electus, olim vobis duximus committendam: (& infra. 1) Quamvis autem multi Priores continue d. unus post alium in ipsa Ecclesia, per multa, & longa tempora fuerint non professi: quia tamen praefatus Presbyter B. non est professus observantiam regularem, dubitatis e (& merito) nobis procedere inconculta. Quia igitur non debemus attendere solummodo, quid factum sit, sed potius, quid sit faciendum: Consultationi vestrae taliter respondemus, quod cum secundum legem divinam non sit in bove arandum, & asino, nec quisquam debeat vestem induere de lana, linoque contextam, irritetis electionem praedictam, & compellatis praefatum Presbyterum, aliosque Clericos non professos, ut vel beati Augustini regulam in eadem Ecclesia constitutam profiteantur, & servent, aut ipsam Ecclesiam omnino dimittant.

[1 Vos, sicut ex literis vestris accepimus, partes citare curastis, ut juxta mandatum nostrum causam ipsam sine possessis canonico terminare. Cumque partes essent in vestra praesentia constituta, dictus Presbyter Bonus cum instantia postulabat, ut electionem de se factam auct. Ap. curaretis confirmare. Sed praefatus Brunus contrario respondebat, illum non esse dignum regimine Prioratus, crimen ei objiciens simoniae: quodque electio ipsius non erat canonice celebrata, & quia professus non erat, ipsum asserere merito repellendum. Verum cum de simonia nihil esset probatum, nec aliquid contra modum electionis ostensum, movit nos vehementer ipsius Ecclesie privilegium, in quo continebatur expressum, ut nullus in ea qualibet subreptionis astutia praeposatur in Priorem, nisi quem fratres communi assensu, vel fratrum pars consilii sanioris secundum Dei timorem, & B. Augustini regulam providerint eligendum.]

CAP. XXVIII.

Nominatio, vel appellatio ejus, cujus non interest, electio-

a Sicut Mascaron. b al. G. & C. al. B. & S. Can. & c. al. Idem A. Priori S. Frigidiani G. & G. Luc. c Cap. 12. eod. tit. in 3. compil. d Concor. text. in l. ex facto. §. rerum cum no. ff. de her. instir. & in l. 1. §. quotidiana, ff. de aqua quotid. & alii. e dubitastis. f Deuter, 22.

nem non impedit: sed si vocandus contemnitur, eo prosequente contemptum, cassatur electio etiam confirmata, & potest prosequi, nisi consenserit electioni: quod potest etiam ex post facto. h. d. usque ad §. super eo.

Idem Innoc. III. J. tit. sancti Stephani in Celio monte Presbytero Cardinali Apostolicae sedis Legato.

Quod a sicut ex literis tuis: (& infra. 1) Verum cum ex prima electione, quae facta est de tribus, dicenda videtur potius nominatio, nihil juris acquisitum fuerit nominatis, licite procedi potuit ad electionem regulariter celebrandam, praesertim in Ecclesia Armachana, cum juxta b constitutiones canonicas, si fieri potest, in cathedrali Ecclesia electio debeat celebrari. Nec appellatio interposita electionem illam potuit impedire, cum in ea nihil attentatum fuerit in praedictum regiae dignitatis: quia non simplex nominatio, sed sollemnis electio debet Principi praesentari, ut postulationi praestet assensum, etsi secus aliquando per usurpationem aliqui faciant abusive. Si autem Miridien. Episcopus, & Abbas Mellifontis, qui interesse debuerant, non contempti fuerint, sed ad electionem vocati (si tamen sine periculo poterint convocari) sive nequiverint, sive noluerint ad electionem celebrandam accedere, ipsorum absentia non potuit electionem impedire: (& infra. 2) Quod si eos vocatos non fuisse constiterit, sed contemptos, infirmam erit electio penitus taliter celebrata, nisi postea propter bonum pacis curaverint consentire. (& infra. 3)

[1 Nos igitur literarum tuarum tenore diligenter inspecto, sex in eis propeimus contineri, quorum tria contra praed. Armachanensem electum, & alia tria contra ejus electionem facere videbantur. Primum, nominatio facta de tribus, quam in literis tuis aliquoties electionem appellas, contra quam, si electio vere fuerit, antequam cassaretur, non debuerat aliquid aliquatenus attentari. Secundum, appellatio interposita, quae si legitima fuit, sequentem electionem iure penitus impedit. Tertium, quia Miden. Episcopus, & Abbas Mellifontis, qui interesse debuerant, ad electionem minime conveniunt. Unde si contempti fuerunt, vel ambo, vel alter, plus eorum contemptus, quam multorum contradictio praedictam electionem debuit impedire. Quartum, quod praefatus Abbas sic electus ante confirmationem obtentam administrare praesumpsit. Quintum, quia in die consecrationis suae ordines celebravit, cum nondum pallium obtineret. Sextum, dilapidatio, quia tabulam argenteam alienare minime formidavit.]

[2 Quoniam si ad locum illum inter Hibernenses non poterant secure proficisci, nec caeteri ad alium locum inter Anglicos tute poterant convenire. Si itaque eos vocatos esse constiterit, si vocati absque periculo potuerunt, & illos noluisse, vel non potuisse ad electionem celebrandam venire, electio non debet irritari.]

[3 Caeterum, cum antequam tu ad partes Hibernicas pervenisses, illa fuit electio celebrata, & electus ipse statim coepit ministrare, tu satis id potes sub dissimulatione transire, cum id, sicut nosti, de Metropolitanis Angliae, Franciae, Alemanniae, & aliarum partium remotarum, qui concorditer sunt electi, Romana sed. patiarur, Ecclesiarum utilitate pensata, quia si tanto tempore, quousque posset electus confirmationem cum pallio a sed. Ap. obtinere, regalia non reciperet, Ecclesia, quae interim administratione careverit, non modicum incurreret detrimendum.]

Episcopus, dum celebratur Missa consecrationis suae, vel Archiepiscopus ante receptum pallium, ordines conferre non debet. h. d. usque ad vers. Quod autem.

§. 1. Super eo autem, quod in die consecrationis suae, antequam Missarum solemniam finirentur, Acolythum ordinavit, pro tali excessu eum corpias, & castiges: cum solus Roman. Pontifex (qui ante hymnum Angelicum

a Cap. 13. eod. tit. in 3. compil. b 23. dist. can. in nomine Domini, & cap. qua fronte, infra de appell.

consecratur, & postmodum ipse Missarum solemniam incipit, & perficit consecratus in die consecrationis suae valeat ordinis celebrare. Caeteri vero, qui inter Epistolam, & Evangelium consecrantur, quia consecrati concelebrant principaliter celebranti, ne dividatur mysterium unitatis, non debent tunc ordinem celebrare. Præterea cum non liceat Archiepiscopo sine pallio convocare Concilium, consecrare chrisma, dedicare basilicas, ordinare Clericos, & Episcopos consecrare: multum profecto præsumit, qui antequam impetret pallium, Clericos ordinare festinat, cum id non tanquam simplex Episcopus, sed tanquam Archiepiscopus facere videatur.

Iste vers. non summat, tum propter diversitatem lectionum, tum quia non facit ad titulum. Abb.

§. 2. Quod autem tabulam argenteam dicitur vendidisse: dummodo Ecclesiam Armachanam reddat indemnem, æquanimiter poteris præterire, cum id de Cleri, & populi processerit voluntate.

CAP. XXIX.

Electio per minorem partem Capituli facta, non tenet: nec per subsequentem consensum ratificari potest. hoc dicit, secundum communem intellectum.

Idem Toler. b (Episcopo & Sagonenf. c, & de Arden. Abbatib. (an. 1205. in Galliam.)

Auditis d, & intellectis meritis causæ de duabus electionibus celebratis in Ecclesia Bajocen. unam de e G. Archidia. & alteram de R. Subdiac. invenimus utramque contra formam canonicam attentatam. Cum enim inquisitis voluntatibus singulorum, Decanus cum paucioribus in ipsum R. & Cantor cum pluribus in dictum G. Archidia. convenissent, solo Cantore postmodum quemdam alium, videlicet magistrum R. de Algeidis f nominante: ad nostram fuit audientiam appellatum, ne Decanus, qui primam in electione vocem habebat, ad electionem procederet sine consensu totius Capituli, vel majoris, & sanioris partis ipsius. Ipse vero Decanus non habito consensu majoris partis Capituli, sed longe minoris, subito in electionem prorupit, appellans, ne quis contra ipsam aliquid attentaret: quamvis asseveret, quod electioni factæ plures alii consenserunt, cum tamen ex post facto nequiverit convalescere, quod ab initio non valebat: quoniam electio, quæ fuerat irrita ipso jure, per subsequentem consensum (maxime appellatione pendente) non poterat esse rata. Eis ergo ad propria recedentibus g, Cantor, & alii, qui remanserant in Capitulo, post illam electionem nondum cessatam, & appell. ad nos interpositam, a nominatione dicti Archidia. recedentes, de novo præfatum Subdiaconum eligere præsumperunt. Nos igitur electionem utramque duximus irritandam.

CAP. XXX.

Potestas data compromissariis ad eligendum Prælatum, re non integra revocari non potest: & definit res esse integra, postquam compromissarii ceperunt habere tractatum.

Idem h Grandissylvæ, & Belleperice Abbatibus. (an. 1205. in Galliam.)

In causis: (& infra. 1) Cum i Capitulum Tholosanens. Ecclesie ad tractandum de electione Episcopi convenissent, duos elegerunt, ut quinque de eodem Capitulo eligerent electores k, qui præfatis juramento de substituendi Pontificis electione tractarent, & a singulis de Capitulo statutum

a Veritatis, ut est in uno manu. Vaticanæ. b al. Dolon. al. Dolon. c Savigeno. al. Sanguineo. al. Sagocio. al. Sanigno. d Cap. 4. eod. tit. in 3. compil. e Innocent. ait ita fuisse in registro, unam de R. Archidia. & alteram de magistro R. Subdiac. f Algeidis. al. Allegiis. g In Cod. Barbatie, redeuntibus, scilicet ad domum propriam. h Idem Episcopo Convennarum, & Grandissylvæ, &c. alias, Episcopo & Grandissylvæ, Ord. Cister. &c. al. Cadurcens. i Cap. 15. eod. tit. in 3. comp. x Iste text. reputatur sing. per Pann. hoc in suo effectu.

est, & concessum, ut ille, quem illi concorditer, vel tres ex illis, eligerent, ab eis (si persona esset idonea) pro Episcopo sine contradictione aliqua a haberetur: (& infra. 2) Postmodum vero cum a prædictis duobus quinque electores electi fuissent, & ad tractandum de electione fecissent in partem, & non possent omnes in unam pariter concordare personam, tres ex eis convenerunt in Episcopum Convennarum, & deinde electionem, quam de postulando Episcopo fecerant, Capitulo publicarunt: ac reliqui duo subsequenter, tertia die cum paucis de Capitulo, reliquis absentibus, elegerunt Archidiaconum Agennensem: (& infra. 3) Nuncii vero prædicti Archidiaconi econtrario responderunt, quod cum prædicti quinque electores seorsum de electione tractantes, inter se dissiderent, ita quod contentiosæ voces eorum a fratribus, qui remanserant in Capitulo, auditæ fuissent: Capitulo ipsos, propter huiusmodi contentiones, suspectos habentes, ad eos duos de Canonicis destinaverunt, per quos inhiuerunt eis ex parte nostra, ne ulterius in facto procederent: & ita potestatem eligendi, quam eis commiserant, revocarunt, mandantes eis, ut redirent ad Capitulum, & pariter cum aliis fratribus de electione tractarent: & huiusmodi revocationi duo ex ipsis electoribus adhibentes consensum, reliquis tribus in eadem, quod electionem, & Capitulum sunt reversi: sed alii tres usque ad fores Capituli subsecuti, ab eis postmodum discesserunt. Capitulum vero, cum tota die illa ipsorum præsentiam expectasset, subsequenti die campanam pulsari fecerunt (sicut moris est) ad Capitulum b congregandum: & prædictis tribus, cum paucis complicibus suis, sese contumaciter absentantibus, Prior cum majori, & saniori parte Capituli, elegit in Episcopum Archidiaconum supradictum: (& infra. 4)

Quia vero postulatio de Episcopo Convennarum, quæ præcesserat, facta erat pereos, in quos totum Capitulum eligendi transfulerat potestatem, propter quod unanimiter de consensu totius Capituli intelligitur esse facta, quam (cum res non esset integra, quia in tractatu jam processerant electores) Capitulum minime potuit revocare: electionem ipsius Archidiaconi decernimus irritandam. Quocirca mandamus, quatenus si personam ipsius Episcopi c utilem, & necessariam inveneritis ad regimen Ecclesie Tholosanæ, & idoneam, tam scientia literarum, quam suæ conversationis exemplo, ad hæreticorum perfidiam de Tholosana diocesi extirpandam d, quæ ibi per negligentiam Præsumi miserabiliter, & damnabiliter hæcenus pullulavit: transmissi ad Ecclesiam Tholosanam, propter urgentem necessitatem, & eorundem e utilitatem, ei licentiam tribuatis.

[1 Quæ ad Ap. sed. & infra. Nimirum cum in Ecclesia Tholosana vacante pastore duo per disensionem Capituli sui, videlicet ven. fl. N. Episc. Convennarum, & dil. fl. R. Archidia. Agen. nominati fuissent, dil. F. A. Canonicus S. Licerii, B. Archidiaconus, & R. Canonicus Ecclesie S. Stephani Tholosanen. pro parte dicti Episcopi: pro parte vero altera d. f. magister P. de Roma, & A. socius ejus ad nostram præsentiam accesserunt, quibus ven. f. n. Alban. Episcopus, & dil. f. in rit. S. Marcelli Presbyterum Cardinalem deputavimus auditores. Coram quibus proposuerunt nuncii prædicti Episcopi, quod]

[2 Statutum etiam fuit expresse, quod si quinque electores in unam personam convenire non possent, tribus ex eis concordantibus, reliqui duo illorum sequi tenerentur assensum, & electionem eorum ratam habere.]

[3 Adjecerunt insuper prædicti, & alii nuncii Episcopi memorati,

a Qualibet, in antiquis. b l. fin. C. de præd. dec. lib. 10. c Vox, Episcopi, deest in nonnullis antiquis. d Præcipua Episcoporum cura in extirpandis hæreticis versari debet, nam eis hoc incumbit jure divino. Albertin. tract. de agn. assert. q. 11. circa finem, pulchre Concilium Tholosanum, c. 2. e al. evidentem.

morati, quod a dil. F. J. et. S. Prisco Presbytero Card. Ap. sed. Leg. fuit ex parte illa specialis nunciatus destinatus, & quoniam Episcopus ipse postulandus erat a nobis, & legatus nullam concedendi, vel transferendi eum potestatem habebat, cum huiusmodi dispensatio sedi duntaxat Ap. reservetur, ne quid contra fieret, ad nostram audientiam appellavit.

[4 Exhibuerunt etiam ejusdem Archidiaconi nuncii literas prædicti legati, quas nobis super hoc destinavit. Cum autem prædicti auditores præmissa nobis, & fratribus nostris fideliter retulissent, nos memoratum legatum piam intentionem in hoc facto habuisse pro certo credentes, ex ipso tamen tenore literarum suarum intelleximus eum circumventum fuisse, & per subreptionem tacita veritate perpendimus elicitum & extortum, quicquid ab eo fuerit obtentum, cum in ipsis literis suis non expresserit formam postulationis.]

CAP. XXXI.

De consuetudine potestatis Canonicorum electio ad solum Capitulum pertinere. hoc dicit, & solet quotidie allegari.

Idem Episcopo Florentino. (an. 1206.)

Cum Ecclesia a Vulterana debito Canonicorum obsequio longo fuisset tempore destituta, Vulteranus Episcopus, volens Ministrorum defectum in eadem Ecclesia restaurare, Canonicos quosdam elegit, & instituit in eam, quos Canonici recipere noluerunt, asserentes, quod talis electio fuerat in eorum præjudicium attentata: [& infra. 1] Mandamus, quatenus super primo articulo petitionis Episcopi, in quo postulavit a te, ut Canonicos ab injuria, quam ei super electione Canonicorum Vulteranens. Ecclesie inferunt, prohiberes, ab impetitione ipsius b dictos Canonicos absolvere non postonas: quia non videtur injuriam facere, qui utitur jure suo, cum per testes longe melius sit probatum, quod Canonici supradicti hoc jure usi fuerint, ante quam Episcopus memoratus. In secundo quoque articulo, quo idem petebat Episcopus, ut dicti Canonici Episcopum ipsum jure electionis uti libere paterentur, absolvere studeas Canonicos sæpeditos, maxime si sit notorium, quod in Tuscia generalis consuetudo servetur, ut in cathedralibus Ecclesiis solum Capitulum, irrequisito Episcopo, eligendi Canonicos habeat facultatem.

[1 Cumque super hoc suam ad nos idem Episcopus querimoniam destinasset, causam ipsam tibi commissimus sine canonico terminandam, &c.]

CAP. XXXII.

Compromittentes tenentur recipere electum a compromissariis, si sit dignus: nisi contra formam compromissi eum appareat electum.

Idem Abbati sancti Victoris c, & Decano Parisiensis, & Magistro R. Decortonenf. Canonico Morinens. d (an. 1206. Roma in Galliam.)

Cum dilectus filius Archidiaconus Morinensis nobis intimasset: [& infra.] Ecclesia Morinensis Episcopi solatio destituta, Canonici ejusdem de pastoris substitutione tractantes, in tres Canonicos Morinenses potestatem eligendi Episcopum unanimiter contulerunt: promittentes, ut illum reciperent in pastorem, quem de gremio ipsius Ecclesie ducerent eligendum, qui examinatis voluntatibus singulorum, Archidiaconum ejusdem Ecclesie in Episcopum elegerunt. Metropolitanus quoque tam electionem, & electi personam examinans, quam etiam super ipsius ætate (de cujus defectu fuerat ab aliquibus dubitatum) inquirens sollicitè veritatem, per sententiam declarando electum ipsum minime sustinere in ætate defectum, electionem factam de ipso solenniter confirmavit: [& infra. 1] Verum B. qui contra electum venerat memoratum, proposuit ex adverso, quod cum supra

a c. 16. eod. tit. in 3. compil. b al. ipsius Episcopi. c al. Mag. R. de Torro Can. Morin. d al. Noviomens. al. Parisiens. Vide Gent. 12, 1438. c. 17. Vincent. 39, 32.

dictis tribus sub hac forma fuerat eligendi concessa potestas, ut Capitulum eum recipere teneretur, quam illi tres ab omnibus, vel majori & saniori parte de gremio ipsius Ecclesie nominatum eligerent in pastorem: electores ipsi terminos potestatis sibi traditæ non servantes, prædictum Archidiaconum eligere præsumperunt, quem pauci de Capitulo nominarunt: unde Canonici Morinen. postmodum admirantes, qualiter Archidia. electus fuerit memoratus, cum plures essent in eadem Ecclesia digniores, ceperunt fere omnes publice profiteri, quod nullatenus Archidiaconum nominarunt: & reputantes se in hac parte delusos, quod super hoc factum fuerat, nostro curaverunt Apostolatu referare: [& infra. 2] Nos vero attententes, quia res perniciose esset exemplo, si per surreptionis astutiam quis ascenderet ad apicem dignitatis: ita duximus providendum, ut præfatis a contradictoribus juramento, quod ipsi malitiose contra præfatum electum non moveant quæstionem huiusmodi, prædicti tres electores juramenti vinculo adstringantur dicere veritatem, quot ex canonicis examinationis tempore in præfatum Archidiaconum convenerunt. Et si tres simul, aut duo saltem ex ipsis jurati dixerint majorem Canonicorum partem in ipsum Archidiaconum convenisse, vos contradictoribus silentium imponatis, cum contra hoc eorum esset probatio insufficientis, eo quod singuli essent in suis testimoniis a singulares. Si vero per eorum depositiones conspicerit, sæpeditum Archidiaconum extitisse a paucioribus nominatum, tunc si fuerit sufficienter ostensum, quod illum de gremio Ecclesie secundum formam sibi traditam debeant eligere, in quem omnes, vel major, aut sanior pars Capituli conveniret, vos electionem ipsius Archidiaconi omnino cassetis: alioquin, quod de ipso factum est, ratum habentes, contradictores ab ejus impetitione per censuram Ecclesiasticam compescatis, præfatum B. præbenda Morinen. Ecclesie spoliantes, qui se ad hanc pœnam (si forsitan in probatione deficeret) obligavit b. Non obstante, quod super ætatis defectum objectum est contra illum, cum idem Canonicus huic objectioni non multum insisterit, & super hoc a Metropolitanano fuerit judicatum, cujus sententia in rem transit judicium, cujus sententia in rem transit judicatum, cum infra quædam non fuerit legitima provocacione suspensa.

[1 Cum postea regalibus receptis a Rege ad petitionem ipsius Capituli a Ven. f. n. Episcopo Arcebaten. de mandato Metropolitanani prædicti fuit in Presbyterum ordinatus: & aliquandiu nullo contradicente liberam, & pacificam tam in temporalibus, quam in spiritualibus administrationem obtinuit in Ecclesia Morinens. Unde procuratores ipsius a nobis humiliter petierunt, ut his, qui post hæc omnia invidie stimulis agitati, contra propriam factum temere veniendo, adversus electum ipsum materiam discordiæ suscitare præsumunt, silentium imponentes, & memoratam electionem tam concorditer celebratam, & confirmatam solenniter approbantes, eisdem faceremus munus consecrationis electo impendi, multorum super hoc non solum Abbatum, & Capellanorum civitatis, & diocel. Morinens. sed etiam aliorum proborum literis nobis presentatis, qui super præmissis omnibus testimonium perhibentes electum ipsum de literatura, discretione ac honestate reddiderunt multipliciter apud nos commendatum. Quinimo & electorum ipsorum super hoc nobis literas retulerunt, quibus erat de verbo ad verbum, sicut iidem asserunt electores, literarum illarum tenor insertus, quæ de potestate ipsis tradita juxta præmissam formam confecta in Capitulo fuerant, & sigillo Capituli sigillatæ.]

[2 Vel transmittere, qui coram nobis sollicitè postulavit, ut eadem electione cassata, faceremus ipsi Ecclesia de persona idonea canonice provideri, cum fere omnes Canonici Morinens. sicur

a De testium singularitate multiplici vide Gravettam tract. de antiq. temp. p. 4. Add. B. Tb. 2. 2. q. 70. art. 2. b Ad idem est textus in l. stipulatio ista. S. alterius, cum nota. ff. de verb. obl.